

K formovaniu modernej poľskej slovakistiky

Zuzana Obertová

**OBERTOVÁ, Z.: On Forming Modern Slovak Studies in Poland
SLOVENSKÁ LITERATÚRA 67, 2020, No. 3, p. 229 – 248**

DOI: <https://doi.org/10.31577/slovlit.2020.67.3.3>

Key words: Jan Magiera (1876 – 1958),
Józef Gołąbek (1889 – 1939),
Władysław Bobek (1902 – 1942), Slovak
literature, Slovak studies in Poland

The paper describes the beginnings of research on Slovak literature in Poland from the late 19th century to the year 1939. It presents the research by slavists Józef Gołąbek and Jan Magiera, who had their comparative articles published in Polish and Slovak periodicals, J. Magiera wrote a concise, synthesizing work titled *Literatura czeska i słowacka* (Czech and Slovak Literature, 1929). The paper deals carefully with the work by Władysław Bobek, who carried out research on Slovak literature in the 1930s most intensively. He continued on the previous positivist comparative research (*Mickiewicz w literaturze słowackiej/Mickiewicz in Slovak literature*, 1931), he mapped analogies between Polish and Slovak literatures written in the period of Romanticism, he outlined the issues of translation between the two related languages. He analyzed Slovak literature written in the periods of Baroque, Neoclassicism and Romanticism and also commented on methodological issues of historical classification. He presented his own synthesis of Slovak literary history (*Prehľadné dejiny slovenskej literatúry/General History of Slovak Literature*, 1938). The works of all the three literary scientists form the basis of literary comparative science, translatology and literary history as parts of Slovak studies in Poland.

Klíčové slová: Jan Magiera (1876 – 1958),
Józef Gołąbek (1889 – 1939),
Władysław Bobek (1902 – 1942),
slovenská literatúra, poľská slovakistika

V druhej polovici 19. storočia vyšli v pomerne krátkom časovom rozpätí tri cestopisné diela o slovenskom území. Itineráriá *Z podróży po kraju słowackim* Anatona Gillera (1876), *Szkice z podróży po Słowacji* Henryka Müldnera (1877) a *Na ziemi słowackiej* Jeana Badouina de Courtenay (1899) zachytávajú zážitky a skúsenosti zo spoznávania geograficky blízkeho, avšak prakticky neznámeho cudzieho kraja a predstavujú tak začiatky sústavnejšieho poľského záujmu o slovenskú kultúru vo všeobecnosti. H. Müldner sa koncentroval výlučne na opis svojich ciest v okolí Liptovského Mikuláša, Popradu či Dobšinej, J. B. de Courtenay zas opisuje jazykovú situáciu a skúsenosti s maďarskými úradmi počas dialektologického výskumu v okolí Martina. V diele A. Gillera síce prevažujú historické, geografické, etnologické a politické témy, no zmieňuje sa aj o niekoľkých slovenských spisovateľoch. Poľských čitateľov zoznamuje so životom a literárnou tvorbou Jána Hollého, Jána Palárika, Ľudovíta Kubáňiho, Jozefa Miloslava Hurbana a Ľudovíta Štúra, a to prevažne v kontexte politických a národnostných pomerov v Uhorsku.

Rozsiahlejšie informácie o slovenskej literatúre prináša na sklonku storočia Roman Zawiliński, poľský pedagóg, lingvista, etnograf a autor knihy *Słowacy – ich życie i literatura*.¹ Okrem toho, že si v nej všima slovenské obyvateľstvo, mapuje spôsob bývania, odievania, tradície, hospodárstvo a politickú situáciu, venuje veľký priestor slovenskej literatúre. Opiera sa pritom o *Dejiny literatury slovenskej* Jaroslava Vlčka (1890). Podáva detailný obraz bernolákovského a štúrovského obdobia a v záverečnej časti predstavuje tvorbu Pavla Országha Hviezdoslava, Svetozára Hurbana Vajanského a Martina Kukučína. Za „obdobie rozkvetu“ slovenskej literatury považuje roky 1845 – 1875. V podkapitole o romantizme nachádzame niekoľko komparácií s poľskou literatúrou. Črtajú sa tak súradnice, v akých bude poľská literárna veda uvažovať o slovenskej tvorbe v nasledujúcich dekádach. Je nimi usúvzťažňovanie oboch literatúr, hľadanie podobností a eventuálnych vplyvov. Na pomerne dlhé obdobie je to zároveň jediná poľská publikácia, ktorá obširnejšie prezentuje slovenskú literatúru a autor v nej prináša rad vlastných postrehov.

V komparatívnych intenciách sa síce pohybuje aj monografia literárneho vedca Tadeusza Stanisława Grabowského *Romantyzm polski wśród Słowian*,² v ktorej autor analyzuje vplyvy poľského romantizmu na lužickosrbské, kašubské, české a slovenské diela. Kapitola o slovenskej literatúre rokov 1845 – 1880 je však veľmi stručná a reprodukuje poznatky J. Vlčka a R. Zawilińskiego.

V rokoch 1905 – 1918 vychádza v Krakove časopis *Świat Słowiański*, ktorého cieľom bolo obsiahnuť aktuality zo všetkých slovanských krajín, preto sa najčastejšie venoval politickým otázkam a literárne témy prinášal len sporadicky. V rámci záujmu o južného suseda stálo v pozornosti jeho prispievateľov najmä pohraničie a poľské národné cítenie obyvateľov na slovenskom, resp. uhorskom území. Jediný príspevok o slovenskej literatúre publikoval R. Zawiliński, ktorý predstavil tvorbu P. O. Hviezdoslava.³

1 ZAWILIŃSKI, Roman: *Słowacy – ich życie i literatura*. Warszawa : Granowski i Sikorski, 1899.

2 GRABOWSKI, Tadeusz Stanisław: *Romantyzm polski wśród Słowian. Wpływy i pokrewieństwa*. Lwów: Księgarnia H. Altenberga.

3 Zawiliński, Roman: Paweł Országh (Hviezdoslav), poeta słowacki. In: *Świat Słowiański*, roč. 5, 1909, č. 52, s. 67 – 72.

V roku 1918 sa naplnili štátotvorné ambície poľského aj slovenského národa a nastalo obdobie významných zmien v oboch kultúrach. Výskum prakticky akejkoľvek oblasti sa začal inštitucionalizovať, a hoci postupne dochádzalo aj k systematickému ukotveniu poľsko-slovenských kultúrnych vzťahov, spôsob nazerania na slovenskú literatúru sa v Poľsku v prvom desaťročí po skončení prvej svetovej vojny výrazne nezmenil. Pokračovala tendencia súvzťažňovať poľskú literatúru s tvorbou ostatných slovanských národov a slovenská literatúra bola percipovaná ako súčasť širšieho slovanského rámca. Príkladom je publikácia *Jeszcze Polska nie zginęła wśród Słowian*, v ktorej Józef Gołąbek bibliograficky eviduje preklady poľskej národnej hymny do slovanských jazykov. Značnú časť venuje vzniku a modifikáciám hymnickej piesne *Hej, Słowáci*, pretože podľa J. Gołąbeka popularizoval túto poľskú mazúrku v slovanskom svete práve text Samuela Tomášika.⁴ Otázka recepcie poľského diela v slovenskom prostredí je aj predmetom článku *Kto je pôvodcom rozprawy Láska otčini?*, ktorý Gołąbek uverejnil v časopise *Prúdy*. Upozornil v ňom na rozpravu publikovanú v prílohe *Orol Tatranský* v roku 1847, ktorá je evidentne prekladom eseje *O miłości ojczyzny* poľského filozofa Karola Libelta, hoci pri uverejnení bol uvedený len autor prekladu Peter Zábaj Hostinský. J. Gołąbek porovnal preklad s originálom a prišiel k záveru, že v slovenčine ide o značne skrátenú a modifikovanú verziu, ktorá „nemôže byť prameňom poznania názorov poľského filozofa na otázku vlasti, ale z druhej strany pre celý rad problémov, ktoré boli dôležité pre Slovákov, má význam veľký“.⁵ Nešpecifikoval však, o aké otázky presne ide.

Vznik Československej republiky mal za následok, že slovenské témy sa začali objavovať v spoločnom česko-slovenskom kontexte. Pokusom o ucelený obraz českej a slovenskej literatúry je publikácia Jana Magiera *Literatura czeska i słowacka*.⁶ Časť venovaná slovenskej literatúre je značne skromnejšia, autor v nej ponúka medailóny jednotlivých autorov a sumarizuje najvýznamnejšie diela na pozadí národnooslobodzovacieho procesu. Uvádza niekoľko poznámok o poľsko-slovenských literárnych vzťahoch, no v tejto oblasti neprináša vlastné poznatky, opiera sa o J. Vlčka a R. Zawilińskiego. O rok neskôr J. Magiera uverejnil článok *Rzeczy polskie w słowackich almanachach (1832 – 1880)*, v ktorom zachytáva všetky poloniká v slovenských ročenkách 19. storočia – od prekladov cez citáty z poľských diel až po zmienky o Poliakoch či Poľsku.⁷ Konštatuje, že aj zbežný prehľad vybraných almanachov naznačuje kvalitu pôsobenia poľského umeleckého slova na slovenskú literatúru, hoci na sformulovanie jasného záveru je treba ešte ďalší výskum. Jeho cieľom bolo len „rozszerzyć wiadomości o zasięgu Mickiewiczowej poezji na Słowaczyźnie i zwiększyć przygodnie zwierciadło obce“.⁸

4 GOŁĄBEK, Józef: *Jeszcze Polska nie zginęła wśród Słowian*. Lwów – Warszawa : Książnica Atlas, 1924, s. 16 – 24.

5 GOŁĄBEK, Józef: Kto je pôvodcom rozprawy *Láska otčini?* In: *Prúdy*, roč. 8, 1924, č. 5, s. 299.

6 MAGIERA, Jan: *Literatura czeska i słowacka. Obraz piśmiennictwa*. Warszawa : Księgarnia F. Hoiesicka, 1929.

7 MAGIERA, Jan: *Rzeczy polskie w słowackich almanachach (1832 – 1880)*. In: *Sprawozdanie dyrekcji Państwowego Gimnazjum VII. im. Adama Mickiewicza w Krakowie za rok szkolny 1929/1930*, 1930, s. 5 – 35.

8 Tamže, s. 35. Snaha odhaliť a identifikovať vplyvy poľskej literatúry, hlavne A. Mickiewicza na slovenskú tvorbu, bola súčasťou poľských prác od konca 19. storočia a pokračovala aj po prvej svetovej vojne. Takýto spôsob výskumu zodpovedá súvčému úzu literárnej komparatistiky, ktorý v Poľsku teoreticky rozpracovali Marian Zdziechowski (1888), Maurycy Mann (1918) a Waclaw Borowy (1921). Ich postuláty sa pohybujú v širšom rámci pozitivistickej metodológie, podľa ktorej je hľadanie vplyvu legitímnym nástrojom poznávania cudzej i vlastnej literatúry, jej genézy, vývinu a žánrového spektra.

Jan Magiera publikoval niekoľko populárno-náučných článkov o slovenskej literatúre v poľskej dennej tlači. Prostredníctvom stručnej charakteristiky deejovej línie vybraných diel predstavil tvorbu Ladislava Nádaših-Jégého⁹ a Jána Čajaka.¹⁰ V literárnej prílohe denníka *Ilustrowany Kurjer Codzienny* publikoval článok o slovenských historických novelách Jána Kalinčiaka, novelách s humoristickým prvkom Ludovíta Kubániho a Gustáva Zechentera Laskomerského, charakterizoval novelistickú produkciu Svetozára Hurbana Vajanského, dával do pozornosti realistickú novelu Martina Kukučina, novely s vidieckou tematikou autoriek Eleny Maróthy-Šoltésovej, Ludmily Podjavorinskej a Boženy Slančíkovej-Timravy. Za významné osobnosti, ktoré predstavujú generačné medziny v slovenskej tvorbe, považoval Kalinčiaka, Vajanského a Kukučina. Súveku novelistiku charakterizoval ako väčšmi diferencovanú, s charakteristickými rysmi každého autora zvlášť. Predstavil diela Ladislava Nádaših-Jégého, Janka Alexyho, Tida J. Gašpara, Ivana Horvátha, Jozefa Cígera Hronského, Jána Hrušovského, Mila Urbana, Zuzky Zgurišky a ďalších. Poľských čitateľov tak oboznamoval s rôznorodou skupinou slovenských prozaikov a ich dielami.¹¹

J. Magiera udržiaval blízky kontakt s Jozefom Škultétyom, o čom svedčí pozdravný článok pri príležitosti Škultétyho životného jubilea,¹² a takisto s prekladateľom Mikulášom Stanom, ktorý prekladal do slovenčiny Magierove články, vydané pri príležitosti významných poľských jubileí.¹³ Zmienky o J. Magierovi v slovenskej dobovej tlači sú nanajvýš priaznivé, je označovaný za „neúnavného propagátora slovenskej literatúry v Poľsku“.¹⁴

Poľský pozitivistický výskum slovenskej literatúry kulminuje v tridsiatych rokoch 20. storočia, keď do poľsko-slovenského literárnovedného diskurzu vstupuje slavista Władysław Bobek. O slovenskú literatúru sa začal zaujímať krátko po príchode na post lektora poľského jazyka na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v akademickom roku 1928/1929 a na svojich predchodcov nadviazal komparatívnym výskumným prístupom. Excerpoval vplyvy poľskej literatúry na slovenskú,¹⁵ skúmal verzologické a strofické paralely v slovenskej a poľskej romantickej literatúre¹⁶ a pomocou archívnych materiálov Matice slovenskej priniesol jasný faktografický pohľad na polonofilstvo slovenských roman-

9 MAGIERA, Jan: Polskie echo nad Orawą. Jege – Sienkiewicz Słowacji. In: *Głos Narodu*, roč. 37, 1930, č. 112, s. 4 – 5.

10 MAGIERA, Jan: Czajak, słowacki poeta ludzkich nadziei. In: *Głos Ludu*, roč. 39, 1932, č. 301, s. 4 – 5.

11 MAGIERA, Jan: Nowela słowacka. In: *Kurjer literacko-naukowy*, roč. 12, 1935, č. 34, s. 4 – 5, č. 35, s. 4 – 5.

12 MAGIERA, Jan: Jozef Škultéty a Poliaci. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 11, s. 662 – 663.

Magiera tiež publikoval príspevok v zborníku venovanom Jozefovi Škultétymu. Porov. MAGIERA, Jan: Slovenica v ročníkoch Świata Słowiańskiego. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1933, s. 381 – 400.

13 MAGIERA, Jan: Jan Kochanowski (Štyristoročná pamiatka). In: *Slovenské pohľady*, roč. 46, 1930, č. 4, s. 238 – 244; MAGIERA, Jan: Výročie Wyspiańskiego (1869 – 1907). In: *Slovenské pohľady*, roč. 48, 1932, č. 11 – 12, s. 731 – 734; MAGIERA, Jan: Revolúcia novembrová (Storočné výročie). In: *Slovenské pohľady*, roč. 46, 1930, č. 11 – 12, s. 806 – 809.

14 SMREK, Ján [j. s.]: Direktor Dr. Ján Magiera z Krakova... In: *Elán*, roč. 6, 1935, č. 1, s. 10.

15 BOBEK, Władysław: K otázce působení polské literatury na slovenskú. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 9, 1931, č. 1 – 4, s. 117 – 122.

16 BOBEK, Władysław: Poľský základ štúrovej metriky. In: *Kultúra*, roč. 5, 1933, č. 4, s. 248 – 256;

BOBEK, Władysław: Zo slovenských literárnych stykov. III. K prameňom štúrovej poézie. In: *Prúdy*, roč. 20, 1936, č. 3, s. 82 – 186.

tikov. Preukázané kontakty s poľskou literatúrou boli preňho oporným bodom porovnávacích prác o poľskom a slovenskom romantizme. Spracoval aj záujem o poľskú literatúru u Jozefa Miloslava Hurbana, Michala Miloslava Hodžu, Karola Kuzmányho, Jána Francisciho, Bohuslava Nosáka-Nezabudova,¹⁷ Mikuláša Dohnányho, Petra Kellnera-Hostinského, Samuela Bohdana Hroboňa,¹⁸ Jána Kalinčiaka¹⁹ i Janka Kráľa,²⁰ v ich dielach hľadal paralely s poľskou literárnou tvorbou. Hoci bol jeho komparatívny výskum zaznávaný ako jednostranný a vplyvologický,²¹ pôsobil podnetne pre ďalšie bádanie, preto je potrebné vyzdvihnúť tézy, ktoré sa ukázali relevantné i pre nasledujúce obdobie.

W. Bobek sa uviedol po poľsky písanou 60-stranovou štúdiou *Mickiewicz w literaturze słowackiej*, ktorá bola vydaná časopisecky i knižne²² a je v kontexte všetkých jeho prác najobsažnejšia. Usiloval sa v nej systematicky zachytiť vzťahy medzi poľskou a slovenskou literatúrou podľa žánrového hľadiska. V prvej kapitole zmapoval záujem slovenských básnikov o *Ódu na mladosť* A. Mickiewicza. Najprv identifikoval špecifické výrazové prostriedky ódy a charakterizoval jej formálnu výstavbu. Vyzdvihol funkciu antitézy, apostrofy, často s apelatívnou funkciou, nepravidelnú dĺžku a rytmus veršov, motívy krídel a pohľadu z vtáčej perspektívy.²³ Následne upriamil pozornosť na prítomnosť týchto prvkov v slovenských básňach, celkovo našiel podobnosti s básňami deviatich autorov. Boli to: August Horislav Škultéty (*Mládeži*), Samuel Bohdan Hroboň (*Mládeži*), Pavol Dobšinský (*Spev*), Ján Botto (*Pieseň mladosti*), Ján Kalinčiak (*Moja mladost*), Daniel Bachát (*Mládeži*), Andrej Sládkovič (*Čierna Hora, Marina*), Karol Štúr (*Krásny věk*), Viliam Paulíny-Tóth (*Na život*). Popri hodnotení poľského vplyvu poukazoval tiež na prípadné pretvorenie pôvodného vzoru, napríklad: „Wiersz Kalinczaka (...) z tytułem Moja mladost zdradza oddziaływanie Ody do młodości, przedewszystkiem w sposobie poetyckiego obrazowania. Ideowo stanowi biegunowe przeciwieństwo Ody, jest wyrazem nie wiary w siły młodości, lecz ostatecznego zwątpienia i pesymizmu

17 BOBEK, Władysław: Polonica u Hurbana, Hroboňa, Hodžu a Mik. Dohnányho. In: *Prúdy*, roč. 18, 1934, č. 2, s. 91 – 98.

18 BOBEK, Władysław: Ohlasy Mickiewiczovej Improvizacie v básnickej tvorbe Štúrovcov. In: *Politika*, roč. 1, 1931, č. 8, s. 94 – 95.

19 BOBEK, Władysław: Ad vocem: Kalinčák a M. Czajkowski. In: *Prúdy*, roč. 21, 1937, č. 5 – 6, s. 335 – 339.

20 BOBEK, Władysław: Úvahy o Jankovi Kráľovi. In: *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1933, s. 9 – 26.

21 MRÁZ, Andrej: Władysław Bobek: Slovensko a Slovanstvo. In: *Slovenské pohľady*, roč. 52, 1936, č. 8 – 9, s. 506; LAŤÁKOVÁ, Anna: Władysław Bobek a slovenská literatúra. In: BAKOŠ, Mikuláš (ed.): *Vzťahy slovenskej a poľskej literatúry od klasicizmu po súčasnosť*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1972, s. 227 – 228.

22 BOBEK, Władysław: *Mickiewicz w literaturze słowackiej*. Praha: Učená spoločnosť Šafaříkova, 1931; Bobek, Władysław: *Mickiewicz w literaturze słowackiej*. In: *Bratislava. Časopis Učené spoločnosti Šafaříkovej*, roč. 5, 1931, s. 195 – 253. Bobek v úvode ďakuje A. Pražákovi za podporu a možnosť publikovať, a zároveň uvádza, že problematiku vplyvov A. Mickiewicza na slovenskú literatúru sa rozhodol detailne preskúmať preto, že dovtedajšie Pražákovy zistenia nepovažuje za dostačujúce. Odkazuje pritom na prácu Slovenská svojkosť z roku 1926, v ktorej sú len stručné zmienky o poľsko-slovenských literárnych vzťahoch, pretože A. Pražák bol presvedčený, že vplyvy poľskej literatúry na slovenskú nie sú také intenzívne, ako ich vnímali R. Zawiliński a T. S. Grabowski. V monografii *Literární Slovensko let padesátých až sedmdesátých* (1932) im však venuje väčší priestor a odvoláva sa práve na Bobeka.

23 Bobek, *Mickiewicz w literaturze słowackiej*, c. d., s. 11 – 13.

234 (...) W związku z tem mickiewiczowski motyw lotu uległ przeobrażeniu; nie skrzydła młodości, lecz noc mają wznieść autora.²⁴

W. Bobek pripisoval Mickiewiczovmu vplyvu iniciačnú funkciu. Považoval ho za nástroj zdokonalenia poetického jazyka slovenských romantikov, v čom videl najväčšiu hodnotu odvážnych pokusov o transplantáciu umeleckých prostriedkov druhej literatúry, napísanej v cudzom jazyku.²⁵ *K Óde na mladosť* sa vrátil v roku 1933 v polemike s názvom *Ešte o Mickiewiczovej Ode do mladości*, v ktorej reagoval na štúdiu J. Gołąbeka *Adama Mickiewiczova Oda do mladości v slovenskej literatúre* zaoberajúcej sa vzťahom filomatov a slovenských romantikov a pôsobením *Ódy na mladosť* na slovenských básnikov.²⁶ W. Bobek vyčítal J. Gołąbekovi, že na jeho zistenia odkazoval len okrajovo a upozornil na tie časti svojich publikácií, ktoré mu umožnili opraviť alebo doplniť niektoré Gołąbekove tvrdenia.²⁷

Okrem *Ódy na mladosť* patril k najčastejšie deklamovaným dielam v kruhu bratislavských i levočských študentov Mickiewiczov *Konrad Wallenrod*.²⁸ Bobek sa domnieval, že pozitívny ohlas, ktorý poľská poéma u mladých básnikov vyvolala, bol výsledkom silného patriotického posolstva, ktoré sa skrýva najmä v speve *Pieśń Wajdeloty*.²⁹ Naznačil tiež, že byronovská narácia prešla do slovenskej literatúry práve prostredníctvom *Konrada Wallenroda*.³⁰ Platnosť týchto téz sa ukázala vo výskume Jozefa Hvišča.³¹

24 Tamže, s. 15. Všetky citáty sú uvedené v pôvodnom znení so zachovaním staršieho pravopisu a prípadných chýb.

25 Tamže, s. 20. Úloha *Ódy na mladosť* ako vzoru poetického a ideologického manifestu mladej generácie slovenských romantických básnikov je prezentovaná ako nepopierateľný fakt aj v ďalších prácach. K tejto téme napr. MAGNUSZEWSKI, Józef: *Mickiewicz wśród Słowaków*. Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1956; PIŠŮT, Milan: Mickiewicz a štúrovcí. In: *Slovenské pohľady*, roč. 72, 1956, č. 1 – 2, s. 161; KOLBUSZEWSKI, Jacek: *Modele estetyczne liryki słowackiej romantycznego przełomu*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1974, s. 37 – 39; HVIŠČ, Jozef: Národné povedomie v medziliterárnych súvislostiach. In: HVIŠČ, Jozef (ed.): *Historické a kultúrne zdroje slovensko-poľských vzťahov*. Bratislava : Lufema, 2000, s. 75; KÁŠA, Peter: Słowacki na Slovensku. In: HVIŠČ, Jozef (ed.): *Kontinuita romantizmu. Vývin – súvislosti – vzťahy*. Bratislava : Slovensko-poľská komisia humanitných vied, 2001, s. 175; GOSZCZYŃSKA, Joanna: Wpływ Mickiewicza na oblicze słowackiego romantyzmu. In: GOSZCZYŃSKA, Joanna: *Stawni i zapomniani. Studia z literatury czeskiej i słowackiej*. Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2004, s. 69 – 72.

26 GOŁĄBEK, Józef: Adama Mickiewiczova Oda do mladości v slovenskej literatúre. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 3, s. 161 – 169 a č. 4, s. 232 – 239.

27 BOBEK, Władysław: *Ešte o Mickiewiczovej Ode do mladości v slovenskej literatúre*. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 5, s. 313.

28 Bobek, Mickiewicz v literaturze słowackiej, c. d., s. 32; PIŠŮT, Milan: *Romantizmus v slovenskej literatúre*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1974, s. 195.

29 Porov. „Ostatecznie wypadnie stwierdzić, że na niektóre śpiewy historyczne szkoły Szturowskiej silnie oddziaływał Konrad Wallenrod, przedewszystkiem zaś ten fragment, który najsilniej przemówił do umysłów Szturowców, t. j. Pieśń wajdeloty. Przytem przebrany Halban staje się prototypem występującego w tych śpiewach śpiewaka-harfiarza, który nastraja bardon na ton patryjotyczny.“ Bobek, Mickiewicz w literaturze słowackiej, c. d., s. 35.

30 Porov. „Kompozycyjnie opowieść Milka odpowiada Powieści wajdeloty; zadaniem jednej i drugiej jest, zatrzymując akcję i przedstawiając wypadki dawniejsze, wyjaśnić zagadkową przeszłość bohatera. Jest to, jak wiadomo, jedna z charakterystycznych cech powieści byronistycznej; w naszym wypadku byronowski sposób opowiadania przejmuję Sztúr za pośrednictwem Mickiewicza.“ Tamže, s. 32.

31 Porov. „Princíp walenrodizmu ako predstieraná služba v prospech utlačáteľa sa vyskytuje aj v slovenskej literatúre pri vykresľovaní postavy Svätopluka, ako je to napr. v Hurbanovej poéme *Osudové Nitry*. (...) Mickiewiczov walenrodizmus – s rozličnými modifikáciami – sa v slovenskom romantizme ujal ako istá náhrada za byronizmus. Videli v ňom špecifický prejav národného vlastenectva a obety.“ HVIŠČ, Jozef: *Vzťahy a súvislosti slovenskej a poľskej literatúry*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996, s. 35.

Osobitnú pozornosť venoval W. Bobek vzťahom poľskej a slovenskej romantickej balady. V štúdiu *Mickiewicz w literaturze słowackiej* sa orientuje na rozbor balád Karola Kuzmányho, Daniela Bacháta, Jána Maróthyho a hlavne Jána Bottu. Podrobnejšie sa zaoberal poznámkou R. Zawilińskiego o vzťahu medzi Mickiewiczovými a Bottovými baladami, na ktoré afirmatívne a bez podrobnejšej analýzy nadviazali T. S. Grabowski a J. Magiera. V otázke motivického pôsobenia nesúhlasil so svojimi predchodcami. Hoci možno v tejto oblasti konštatovať zreteľné paralely medzi J. Bottom a A. Mickiewiczom, W. Bobek je presvedčený, že sú skôr náhodné, respektíve že majú korene vo folklóre a stali sa predmetom umeleckého spracovania, charakteristického pre romantizmus všeobecne.³²

Vplyv Mickiewiczových balád vidí najmä v oblasti formy a výrazových prostriedkov, napríklad je ním použitie opakovacích figur a sedem- a osemslabičného verša s nepravidelnými akcentmi v Mickiewiczovej balade *Lilije* a Bottovej *Žltej lalii*,³³ a hoci považoval za potrebné rozpracovať túto otázku hlbšie, vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa k nej už nevrátil. Podrobnú genealogickú charakteristiku vývinu slovenskej romantickej balady v komparácii s poľskou baladou predstavil až J. Hvišč, ktorý Bobekovu tézu de facto potvrdil: „Príbuznosť slovenskej a poľskej romantickej balady nespočíva teda iba v príbuznosti ideovo-tematickej, ale aj – a hlavne – v príbuznosti formálnej a výstavbovej. Kým v ideovo-tematickej sfére tejto príbuznosti dochádzalo k anastatickej výmene určitých ‚univerzálnych‘ motívov a motivických celkov (...), zatiaľ vo sfére formálno-výstavbovej dochádza k bohatej diferenciacii a typizácii výrazových prostriedkov, ktoré sa stali odrazom a zároveň determinantom baladickej druhej štruktúry.“³⁴

Priame presahy do súčasnosti má translátologický aspekt Bobekovho výskumu. Nielenže enumeratívne zaznamenal bibliografiu prekladov diel A. Mickiewicza do slovenčiny, ale ako prvý ich tiež podrobil analýze. Hoci veda o preklade s príslušným pojmoslovím sa konštituovala o niekoľko desaťročí neskôr, W. Bobek identifikoval základné prekladateľské princípy, ako aj možné úskalia pri preklade z poľštiny do slovenčiny, všeobecne platné aj dnes.³⁵ Pomenoval nástrahy vyplývajúce z neraz klamlivej blízkosti dvoch príbuzných jazykov, neskôr definované ako interlingválne homonymá, všimol si rozdiely v rytmických a rýmových zákonitostiach básnického umenia v slovenskom a poľskom jazyku, ktoré prekladateľom môžu spôsobovať ťažkosti. Vysoko ocenil Hviezdoslavov preklad *Krymských sonetov*, v ktorom je zachovaný východný kolorit, čiastočne dokonca obohatený.³⁶ Majstrovstvo prekladu pripisuje skutočnosti, že Hviezdoslavovi bola táto náročná básnická forma blízka z vlastnej tvorby, v čom môžeme vidieť zárodoky neskoršej diskusie o kompetenciách prekladateľa umeleckej literatúry, resp. poézie.

32 Bobek, *Mickiewicz w literaturze słowackiej*, c. d., s. 27.

33 Tamže, s. 26.

34 HVIŠČ, Jozef: *Epické literárne druhy v slovenskom a poľskom romantizme*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1971, s. 178. Rovnaký názor zastáva aj Goszczyńska, *Wpływ Mickiewicza na oblicze słowackiego romantyzmu*, c. d., s. 75 – 76.

35 Bobek, *Mickiewicz w literaturze słowackiej*, c. d., s. 54.

36 Podobne pozri aj HVIŠČ, Jozef: *Hviezdoslavove preklady z Mickiewiczovej poézie (Rozbor poetiky prekladu)*. In: KLÁTIK, Zdenko (ed.): *Slovensko-slovanské literárne vzťahy*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1966, s. 106.

W. Bobek vyzdvihol tiež Hviezdoslavove preklady diel Juliusza Słowackého, a to najmä v porovnaní s prekladom Juraja Kella Petruškina. Po konfrontácii ich prekladov poémy *Ojciec zadżumionych* skonštatoval, že Petruškinov preklad „je viac závislý na pôvodine, zachováva jej rýmy, je menej individuálny, hoci sa viac približuje rytmikou, slovníkom atď. pôvodine“.³⁷ Oproti tomu Hviezdoslavove preklady sú „omnoho viac básnické, individuálne, tvorčie“.³⁸ V rovnakom duchu o týchto prekladoch píše na Slovensku v podrobnej analýze Anton Bolek,³⁹ v Poľsku Maria Bobrownicka. Tá však upozornila aj na drobné nedostatky, týkajúce sa jednoduchých rýmov či neprirodzeného slovosledu vo veršoch. Obaja poukázali na prílišnú kreativitu P. O. Hviezdoslava, ktorá viedla k výraznému zvýšeniu počtu veršov buď pre obširnejšie sformulované myšlienky, alebo pre doplnenie originálu.⁴⁰ Rozšírenie významu bolo podľa J. Hvišča podmienené „voľnou kreáciou štylizáčnej miery na výrazovo exponovaných miestach originálneho textu“.⁴¹

Niektoré Bobekove práce, ktoré boli publikované len časopisecky a neboli zahrnuté v knižných výberoch *Slovensko a Slovanstvo* (1936) a *Kapitoly o Slovanstve* (1937), sa v neskoršom období poľským slovakistom, respektíve slovenským polonistom nedostali do pozornosti. Príkladom je článok *Ohlasy Mickiewiczovej Improwizacie v básnickej tvorbe Štúrovcov*⁴². Bobekove zistenia, uvedené v tomto článku, svojim nezávislým výskumom potvrdil Jacek Kolbuszewski príspevkom *Żialenie P. Kellnera-Hostiński' ego a Improwizacja Konrada*⁴³. Obaja konštatujú obsahové i formálne paralely, čiastočne citujú totožné fragmenty porovnávaných diel. Pre Kolbuszewského predstavuje *Żialenie* zaujímavý príklad recepcie poetickej vízie, ktorá dopĺňa prevzaté prvky o novú, v tomto prípade jasnú ideologickú koncepciu.⁴⁴ O tom, že o existencii Bobekovho článku Kolbuszewski nevedel, svedčí jeho nadšenie z vlastného objavu: „Żialenie stanowi przy tym jeden jeszczcze dowód siły oddziaływania twórczości Mickiewicza na romantyczną literaturę słowacką, podkreślenie więc związków łączących ten utwór z Dziadami jest więc tym istotniejsze że idzie tu o fakt literacki z roku 1846, a więc odnoszący się do tego momentu w dziejach literackich kontaktów słowacko-polskich, gdy bliski już był w nich kryzys.“⁴⁵

37 BOBEK, Władysław: K otázce pôsobenia polskej literatúry na slovenskú. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 9, 1931, č. 1 - 4, s. 118.

38 Tamže.

39 BOLEK, Anton: K Hviezdoslavovým prekladom z J. Słowackého. In: *Slovanské štúdie*, roč. 3, 1960, s. 419 - 435.

40 BOBROWNICKA, Maria: Uwagi o przekładach Hwiezdoslava z Juliusza Słowackiego. In: *Pamiętnik słowiański*, roč. 10, 1960, s. 179 - 185.

41 HVIŠČ, Jozef: Od Mickiewicza k Słowackému. In: MIECZKOWSKA, Halina - ORŁOŚ, Teresa Z. (eds.): *Odrodzenie narodowe w Czechach i na Słowacji. Księga ku czci Profesora Zdzisława Niedzieli*. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1999, s. 40.

42 BOBEK, Władysław: Ohlasy Mickiewiczowej Improwizacie v básnickej tvorbe Štúrovcov. In: *Politika*, roč. 1, 1931, č. 8, s. 94 - 95.

43 KOLBUSZEWSKI, Jacek: Żialenie P. Kellnera-Hostiński' ego a Improwizacja Konrada. In: *Slavia Occidentalis*, zv. 30, 1972, s. 95 - 97.

44 Tamže, s. 97.

45 Tamže. Podľa J. Kolbuszewského tieto zistenia ďalej preberá J. Goszczyńska, *Wpływ Mickiewicza na oblicze słowackiego romantyzmu*, c. d., s. 77 - 78.

V knihe *Vzťahy a súvislosti slovenskej a poľskej literatúry* J. Hvišč venuje jednu podkapitulu „poľským ozvenám v tvorbe a činnosti levočskej mládeže“,⁴⁶ pričom sa opiera najmä o Bobekov materiálový výskum, publikovaný v článku *Polonofilstvo v študentských krúžkoch štúrovcov*⁴⁷ a v rozšírenej podobe v súbore *Kapitoly o Slovanstve*.⁴⁸ Bobekovu evidenciu poloník dopĺňa o dôkladnú charakteristiku literárnej tvorby mladých študentov levočského Ústavu reči a literatúry československej. Na jeho článok v časopise *Politika* však, podobne ako J. Kolbuszewski, nereflektoval.

W. Bobek sa sústredil predovšetkým na excerpovanie podobností medzi poľskou a slovenskou literatúrou a tiež na ich základnú deskripciu. Povedané terminológiou Ďurišinskej komparatívnej školy, vykonával materiálový výskum interno- a externokontaktových medziliterárnych vzťahov. Vďaka tomu vytvoril bázu pre naplnenie ďalších cieľov slovensko-poľskej literárnej komparatistiky, napríklad pre skúmanie vnútorného členenia a zákonitostí vývinu slovensko-poľských literárnych vzťahov, ktoré by bez zhromaždenia základných materiálov nebolo možné. Vyhľadával rôzne druhy analógií v literárnej tvorbe, nešlo však výlučne o konštatovanie závislosti slovenskej literatúry od poľskej – často poukazoval na individuálny charakter recipujúcich diel a autorov. Spôsob a ciele jeho bádania zodpovedali dobovému stavu poznania literárnej komparatistiky v Poľsku, kde sa Bobekovo myslenie formovalo.⁴⁹

Materiálový poľsko-slovenský komparatívny výskum predstavoval len jednu časť Bobekovho záujmu o slovenskú literatúru. Okrajovo sa zaoberal jej komparáciou s ruskou⁵⁰ či chorvátskou⁵¹ tvorbou. Článok *Marína, Hájnikova žena. Dva literárne typy slovenskej ženy* je príkladom typologického porovnávania v rámci jednej národnej literatúry.⁵² V príspevku *Z dejín jedného motívu* zase prezentoval rôzne spôsoby uchopenia motívu susedského sporu u Martina Kukučina, Pavla Országha Hviezdoslava, Nikolaja Vasilieviča Gogoľa a Adama Mickiewicza.⁵³

46 HVIŠČ, Jozef: *Vzťahy a súvislosti slovenskej a poľskej literatúry*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996, s. 49 – 54.

47 BOBEK, Władysław: *Polonofilstvo v študentských krúžkoch štúrovcov*. In: *Kultúra*, roč. 6, 1934, č. 1, s. 20 – 29.

48 BOBEK, Władysław: *Polonofilstvo a znalosť Poľska v študentských krúžkoch štúrovcov*. In: BOBEK, Władysław: *Kapitoly o slovanstve*. Bratislava : Slovák, 1937, s. 126 – 159.

49 V mnohých ohľadoch nadväzoval na W. Bobeka Józef Magnuszewski, autor monografie Mickiewicz wśród Słowaków, a to napriek tomu, že sa voči nemu priam ostantatívne vyhranil: „Specjalnie problemem tym zajmował się w latach międzywojennych Władysław Bobek. Dał on przedwczesną, materiałowo nie wystarczającą, metodologicznie dziś już zupełnie przestarzałą syntezę pt. Mickiewicz w literaturze słowackiej.“ MAGNUSZEWSKI, Józef: *Mickiewicz wśród Słowaków*. Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1956, s. 238. Materiálovo je Magnuszewského monografia nepochybne oveľa rozsiahlejšia ako práce W. Bobeka, no aplikoval v zásade rovnakú koncepciu výskumu vzťahov medzi slovenským a poľským romantizmom, prichádza k mnohým identickým záverom ako Bobek, pričom pomerne nedôsledne poukazuje na poznatky svojich predchodcov.

50 BOBEK, Władysław: *Vajanského pomer k Puškinovej poézii*. In: BOBEK, W.: *Slovensko a Slovanstvo*. Bratislava : Nakladateľstvo Slovenskej ligy, 1936, s. 287 – 309; BOBEK, Władysław: *Ohlasy Turgenovových básní prózou u Vajanského*. In: Bobek, Slovensko a Slovanstvo, c. d., s. 310 – 316; BOBEK, Władysław: *Jesenský a Puškin*. In: *Průdy*, roč. 20, 1936, č. 9 – 10, s. 571 – 577.

51 BOBEK, Władysław: *Marína a Vrazove Djulabije*. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 9, 1931, č. 1 – 4.

52 BOBEK, Władysław: *Marína, Hájnikova žena. Dva literárne typy slovenskej ženy*. In: *Živena*, roč. 22, 1932, č. 3, s. 81 – 84.

53 BOBEK, Władysław: *Z dejín jedného motívu*. In: *Slovenské pohľady*, roč. 47, 1931, č. 5, s. 323 – 328.

238 Niekoľko postrehov uverejnil aj k Sládkovičovej tvorbe – upozornil na Bibliu ako významný prameň Sládkovičovej poetickéj inšpirácie,⁵⁴ charakterizoval prejavy mesianizmu v jeho poézii⁵⁵ a zhrnul tiež výskumy o cudzích vplyvoch v strofíckej organizácii *Maríny*, pričom konštatoval, že cudzorodé prvky Sládkovič modifikoval a vytvoril vlastnú strofu, ktorá obohatila celú slovenskú metriku.⁵⁶

Viacero Bobekových článkov nie je programovo komparatívnych, hoci obsahujú aj porovnávacie prvky. Napríklad časť štúdie *Úvahy o Jankovi Kráľovi* je síce venovaná analógiám medzi J. Kráľom a A. Mickiewiczom, na druhej strane v nej Bobek prináša svoj pohľad na autobiografické prvky v Kráľovej balade *Zakliata panna vo Váhu a divný Janko*, hľadá spojitosti s byronovskou poviedkou a snaží sa charakterizovať Kráľovu poetiku, založenú na prírodnej metaforike a zvukomalbe.⁵⁷ V štúdiu *Kresťanský pesimizmus a životný dynamizmus u Sládkoviča, najmä v Maríne* uvádza niekoľko poznámok porovnávacieho charakteru len okrajovo v závere, inak ide o precízne vypracovanú analýzu Sládkovičových básnických prostriedkov, predovšetkým poetického uchopenia kontrastu života a smrti.⁵⁸

Okrem romantizmu bola opakovaným predmetom Bobekovho výskumu aj ďalšia literárna epocha – barok.⁵⁹ V štúdiu *Dvaja slovenskí veršovníci: Peter Benický a Hugolín Gavlovič*, ktorá vyšla najprv časopisecky⁶⁰ a neskôr v prepracovanej verzii v knižnom výbere *Slovensko a Slovanstvo*,⁶¹ priniesol portréty dvoch barokových autorov, analyzoval ich tvorbu, pričom sa mu podarilo vyzdvihnúť ich stylistickú hodnotu a originalitu.⁶² Bobekove portréty slovenských barokových básnikov zhodnotila Gizela Gáfríková takto: „I keď sa hypotéza o bezprostrednej príbuznosti Slovenských veršov a Valaskej školy mravív stodoly nepotvrdila, zistenia o symbióze humanistickej, barokovej a ľudovej kultúry, či o charaktere

54 BOBEK, Władysław: Vliv Bible na Sládkovičovu Marínu. In: *Národné noviny*, roč. 62, 1931, č. 132, s. 2 – 3.

55 BOBEK, Władysław: Poznámky o Sládkovičovom mesianizme. In: *Národné noviny*, roč. 63, 1932, č. 23, s. 2 – 3.

56 BOBEK, Władysław: O sloke Maríny. In: *Národné noviny*, roč. 64, 1933, č. 9, s. 2 – 3. K otázke Sládkovičovej strofy v Maríne sa vrátil v roku 1948 Mikuláš Bakoš v štúdiu Literárna genéza Sládkovičovej Maríny, ktorý odmietol rozkladanie literárneho faktu na mozaiku rôznorodých prvkov. Konfrontoval dovtedajšie tézy o cudzích vplyvoch so štruktúrnou analýzou strofíckej organizácie Maríny a dospel k záveru, že „Sládkovičova strofa vznikla ako zložitá syntéza ódického princípu rétorickej poézie a využitia rytmicko-melodických možností ľudovej poézie“. BAKOŠ, Mikuláš: Literárna genéza Sládkovičovej Maríny. In: BAKOŠ, Mikuláš: *Z dejín slovenského verša*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 157.

57 BOBEK, Władysław: Úvahy o Jankovi Kráľovi. In: Mráz – Florek – Bartek (eds.), *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*, c. d., s. 9 – 26.

58 BOBEK, Władysław: Kresťanský pesimizmus a životný dynamizmus u Sládkoviča, najmä v Maríne. In: *Kultúra*, roč. 5, 1933, č. 5, s. 337 – 342, č. 7 – 8, s. 580 – 588, č. 9, s. 669 – 678.

59 V dizertačnej práci, obhájenej v roku 1926, sa venoval Wacławowi Potockému, čo ho priviedlo k dielu českého barokového literáta, historika a pedagóga Bohuslava Balbína. O Balbínovi publikoval niekoľko štúdií a jednu monografiu. BOBEK, Władysław: Bohuslav Balbín. In: *Sborník Filozofickej fakulty University Komenského v Bratislave* 9. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského, 1932.

60 BOBEK, Władysław: Dvaja slovenskí veršovníci: Peter Benický a Hugolín Gavlovič. In: *Sborník literárnovedeckého odboru Spolku sv. Vojtecha*, roč. 2, 1935, č. 2, s. 157 – 191.

61 BOBEK, Władysław: Dvaja slovenskí veršovníci: Peter Benický a Hugolín Gavlovič. In: BOBEK, W.: *Slovensko a Slovanstvo*. Bratislava: Nakladateľstvo Slovenskej ligy Bratislava, 1936, s. 233 – 275.

62 WINCZER, Paval: Związki polsko-słowackie 1930 – 1980. Osobistości czynne na polu badania i popularyzacji literatury drugiego narodu. In: WYROZUMSKI, Jerzy (ed.): *Związki kulturalne polsko-słowackie w dziejach*. Kraków: Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, 1993, s. 189.

Gavlovičovej bájky, satiry a humoresky produktívne ovplyvnili výskum kompozičnej a tematickej výstavby Gavlovičovej skladby.⁶³

Neskorší výskum rukopisných materiálov tiež dosvedčil správnosť Bobekovho tvrdenia, že vo vývinovom procese staršej slovenskej literatúry zohrala významnú úlohu anonymná ľudová tvorba.⁶⁴ Túto myšlienku rozpracoval Milan Hamada, tvrdiac, že „bez prihliadania na vplyv ľudovej slovesnosti (aspoň sprostredkovaný) by sme nemohli vysvetliť ani líniu veršoveckú od Gavloviča až po Chrastinu a ďalej“,⁶⁵ pričom odkazuje na Bobekovo upozornenie na ľudové zdroje Gavlovičovho humoru.

Dôkladná znalosť epochy priviedla W. Bobeka k novému, barokovému pohľadu na inak striktno klasicisticky vnímanú tvorbu J. Hollého. U súvekých bádateľov sa jeho názory nestretli s pochopením. Mikuláš Bakoš v komplexnej recenzii 14. ročníka *Sborníku Matice slovenskej* Bobekove zistenia zo štúdie *Barok Hollého*⁶⁶ odmietol ako nedostatočne odôvodnené.⁶⁷ Neskôr si Bobekov príspevok všimol Stanislav Šmatlák, relatívne veľký priestor mu venoval v štúdiu *Poznámky k vývinu slovenskej epickej poézie. Klasicistická epika* a podobne ako Bakoš zásadne odmietol pochybovanie o „princiálnom klasicizme Hollého tvorby“.⁶⁸ Potvrdil síce, že Hollý využíva „farby z palety barokového básnictva“, ale len tam, kde si to objektívne vyžadujú typologické znaky daného literárneho žánru, konkrétne eposu, a to „eposu v poňatí klasickom, antickom, v ktorom svet ľudí nebol oddelený od sveta bohov“.⁶⁹ Problémovo sa k otázke barokovosti Hollého diel stavia Marta Kerulová, ktorá pripúšťa prítomnosť barokových znakov v Hollého epose *Svatopluk*. Epizódu vojny Michala s diabľami v VII. speve považuje za umeleckú syntézu antiky a baroka, ideové ťažisko je však podľa nej humanistické.⁷⁰

Podobné postrehy ako W. Bobek publikoval tiež Jozef Felix,⁷¹ ktorý síce Bobeka vo svojom článku nespomína, no navrhuje nazvať Hollého „barokovým klasicistom“, voči čomu sa ohradil S. Šmatlák.⁷² Naproti tomu G. Gáfriková podporuje Bobekovu mienku, že dokladom dotyku J. Hollého so staršou literárnou tradíciou sú selanky, v ktorých je baroková výrazová inštrumentácia „prekvapujúco rozvinutá“.⁷³

63 GÁFRIKOVÁ, Gizela: K názorom Władysława Bobeka na slovenský literárny barok. In: *Slovenská literatúra*, roč. 40, 1993, č. 5, s. 361.

64 GÁFRIKOVÁ, Gizela: Slovenská literárna kultúra očami poľského slavistu Władysława Bobeka. In: VOJTECH, Miloslav (ed.): *Príspevky k dejinám literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2003, s. 65 – 66.

65 HAMADA, Milan: *Od baroka ku klasicizmu*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1967, s. 12.

66 BOBEK, Władysław: Barok Hollého. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 14, 1936, č. 3, s. 464 – 481.

67 BAKOŠ, Mikuláš: *Sborník Matice slovenskej*. Ročník XIV, 1936, časť tretia a štvrtá: Literárna história, číslo 3 – 4, str. 385 – 544. In: *Slovenské pohľady*, roč. 54, 1938, č. 1, s. 55.

68 ŠMATLÁK, Stanislav: *Poznámky k vývinu slovenskej epickej poézie. Klasicistická epika*. In: *Slovenská literatúra*, roč. 4, 1957, č. 1, s. 21.

69 Tamže, s. 21 – 22.

70 KERULOVÁ, Marta: Vzťah Jána Hollého k slovenskému literárnemu odkazu. In: CHOVAN, Juraj (ed.): *Pamätnica z osláv dvojtého výročia narodenia Jána Hollého*. Martin: Matica slovenská, 1985, s. 252.

71 FELIX, Jozef: O takzvanom klasicizme Jána Hollého. In: *Romboid*, roč. 2, 1969, č. 55, s. 66 – 70.

72 ŠMATLÁK, Stanislav: Ján Hollý – klasik slovenskej poézie. In: Chovan, c. d., s. 125.

73 GÁFRIKOVÁ, Gizela: K niekoľkým stretnutiam Jána Hollého so staršou slovenskou literárnou tradíciou. In: Chovan, c. d., s. 261.

G. Gáfríková aj neskôr poukazovala na to, že Bobekovo upozornenie na nepopierateľnú prítomnosť barokových prvkov v poetike J. Hollého malo svoje opodstatnenie.⁷⁴ Podľa Miloslava Vojtecha Bobek „pomerne presvedčivo dokazuje, že Hollého klasicizmus je výrazne poznačený početnými barokovými rezíduami, z ktorých najmarkantnejšie do popredia vystupujú práve eschatologické témy“, pričom najvýraznejšie vystupujú v Hollého eposoch.⁷⁵ V monografii *Od baroka k romantizmu* M. Vojtech podrobne prezentuje Bobekove náhľady na doznievanie barokových elementov v tvorbe slovenských klasicistických, čiastočne i romantických autorov.⁷⁶

Bobekova štúdia *Barok Hollého* zarezonovala aj v poľských vedeckých kruhoch. M. Bobrownicka považovala za nevyhnutné na ňu nadviazať pri typologickom komparatívnom výskume v rámci nasledujúcej literárnej epochy – klasicizmu. Barokové rezíduá v tvorbe J. Hollého podľa jej mienky predstavujú dôkaz zachovanej kontinuity v slovenskej literatúre.⁷⁷ J. Kolbuszewski je presvedčený, že J. Hollý bol básnikom klasicizmu, ktorý po celý čas „žil klasicistickou“ a programovo realizoval klasicistické žánre,⁷⁸ preto nemožno hovoriť o Hollého baroku, ale o pôsobení istých barokových prvkov v jeho klasicistickej poézii. Podľa jeho mienky sú tieto elementy „dokladom o funkčnosti istých formálnych riešení, ktoré klasicistický básnik prevzal z barokovej tradície“.⁷⁹ Na druhej strane Kolbuszewski považuje Bobekove poznámky za nevyvrátiteľné fakty – v tvorbe J. Hollého sa v stylistických prostriedkoch či obraznosti objektivne vyskytujú barokové zložky.⁸⁰

Uvedené štúdie dokladujú nazeranie W. Bobeka na čiastkové témy slovenskej literatúry. Ako komparatista a znalec európskych literatúr však vnímal slovenskú literatúru a jej vývin v širších súvislostiach, čoho výrazom sú jeho príspevky k slovenskej literárnej historiografii. Publikovaním štúdie *K problému periodizácie dejín slovenskej literatúry* poukázal na základné nedostatky predchádzajúcich literárnych syntéz a deklaroval snahu skoncipovať dejiny slovenskej literatúry podľa európskych literárnych smerov.⁸¹ Slovenskú literatúru považoval za súčasť európskeho celku, pričom každý literárny prúd si podľa jeho mienky v sebe nesie tak spoločné znaky, ako aj národné špecifiká.

Súveké reakcie boli skeptické. Jozef Ambruš považoval syntézu slovenských literárnych dejín za predčasnú, vyslovoval sa za dôkladné spracovanie archívnych materiálov a monografické uchopenie jednotlivých otázok. Až po takejto príprave sa podľa jeho mienky malo pristúpiť k vypracovaniu syntézy. Vyslovil

74 Gáfríková, Slovenská literárna kultúra očami poľského slavistu Władysława Bobeka, c. d., s. 66.

75 VOJTECH, Miloslav: *Literatúra, literárna história a medziliterárnosť*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2004, s. 23.

76 VOJTECH, Miloslav: *Od baroka k romantizmu. Literárne smery a tendencie v slovenskej literatúre v rokoch 1780 – 1840*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2003, s. 88.

77 BOBROWNICKA, Maria: Z zagadnień polskiego i słowackiego klasycyzmu. In: BOBROWNICKA, M. (ed.): *Związki i paralele literatur polskiej i słowackiej*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1972, s. 41.

78 KOLBUSZEWSKI, Jacek: Klasycyzm słowacki wobec tradycji antycznej (poetyka normatywna i poetyka stosowana). In: *Slavica Wratislaviensia*, roč. 53, 1990, č. 1103, s. 15.

79 KOLBUSZEWSKI, Jacek: *Poëzia pravdy a pravda poëzie*. Bratislava : Tatran, 1978, s. 32.

80 Ako príklad barokového, priam turpistického diela uvádza Kolbuszewski báseň Na hlavy. Tamže, s. 42 – 44.

81 BOBEK, Władysław: K problému periodizácie slovenských literárnych dejín. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 15, 1937, č. 4, s. 486 – 501.

tiež tézu, že na slovenskú literatúru nemožno uplatňovať európsku periodizáciu, pretože sa vyvíjala v odlišných podmienkach a má špecifické črty „slovenskej psychy“.⁸² M. Bakoš na jednej strane súhlasil s Bobekovým návrhom, že do slovenskej literatúry treba zahrňať inojazyčné diela napísané Slováckmi či vydané na Slovensku, ale varoval pred „vtesnávaním do vopred pripravených priehradiek podľa svetových kultúrnych prúdov“, kým nie je zhromaždená a opísaná väčšina slovenskej literárnej produkcie.⁸³

Predstavenú metodológiu Bobek následne aplikoval v *Prehľadných dejinách slovenskej literatúry*.⁸⁴ J. Ambruš v recenzii vyjadril presvedčenie, že Bobekov periodizačný rámec sa len málo líši od rámca Jaroslava Vlčka z roku 1890 a staršie obdobie sa oproti Vlčkovým dejinám veľmi nerozšírilo. Celkovo vyjadruje poľutovanie nad tým, že ide len o stručné dejiny, ktoré reprodukujú mnoho už známych záverov.⁸⁵ Môžeme to považovať za naplnenie obáv, ktoré J. Ambruš vyjadril už v recenzii Bobekovej periodizácie. Na druhej strane J. Ambruš vyzdvihol časti o romantizme a realizme, v ktorých W. Bobek prináša poznatky z vlastného vedeckého výskumu. Celé dielo vnímal ako zahraničný pohľad na slovenskú literatúru, ktorý sa „snažil kriticky zmerať jej hodnoty“, pričom s potešením konštatoval, že kvality slovenskej literárnej tvorby boli docenené aj v pohľade cudzinca.⁸⁶

Zrejmu reakciou na túto recenziu je Bobekov článok publikovaný v politickom a spoločenskom časopise *Slovák* o niekoľko dní neskôr. Bobek v ňom zdôrazňuje, že svoje *Prehľadné dejiny* písal zo slovenského hľadiska, pretože on sám je so slovenskou kultúrou natoľko „zrastený“, že by nedokázal povedať, ako by mali vyzerať dejiny slovenskej literatúry z poľského uhla pohľadu. Podčiarkol, že svoje dielo vníma ako pravý opak Vlčkovej koncepcie, lebo „Vlček ani nez dôrazňuje slovenskosť slovenských literárnych zjavov, ani neuskutočnil periodizáciu slovenských literárnych dejín, ba u Vlčka niet ani stopy po zapnutí slovenskej literatúry do európskeho prúdenia, takže vlastne o periodizácii slovenskej literatúry nemôže byť u Vlčka – ináč tak zaslúžilého – ani reči“.⁸⁷ Vyslovil tiež želanie, že v prípade ďalšieho vydania knihy už nepôjde iba o „prehľadné“ dejiny. Za nevyhnutné považoval naďalej zachovať komparatívne nahliadanie na slovenskú literatúru.⁸⁸

82 AMBRUŠ, Jozef: Snaha o periodizáciu slovenskej literatúry. In: *Elán*, roč. 8, 1937/1938, č. 8 (apríl 1938), s. 4.

83 BAKOŠ, Mikuláš: Sborník Matice slovenskej. Časť tretia: Literárna historia. Zredigoval Stanislav Mečiar. Ročník XV - 1937 - č. 4. Tur. sv. Martin. Str. 361 - 552. In: *Slovenské pohľady*, roč. 54, 1938, č. 11 - 12, s. 650.

84 BOBEK, Władysław: *Prehľadné dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava : vlastným nákladom, 1939. Štúdia bola najprv publikovaná na pokračovanie v Národných novinách. Slovenskému vydaniu predchádzala štúdia Dzieje literatury słowackiej w zarysie v druhom zväzku zborníka Słowacja i Słowacy, vydaného v rokoch 1937 a 1938 v Krakove, v prvom zväzku Bobek publikoval štúdiu Lud słowacki (zarys etnograficzny). Štúdie zo zborníka Słowacja i Słowacy boli uverejnené v slovenskom preklade v časopise *Slovák* a v edícii Knižnica Slováka vyšli aj samostatne v roku 1939.

85 AMBRUŠ, Jozef (1939): Pohľad Poliaka na našu literatúru. V. Bobek: *Prehľadné dejiny slovenskej literatúry*. In: *Slovák*, roč. 21, 18. mája 1939, č. 115, s. 8.

86 Tamže.

87 BOBEK, Władysław: V úlohe komentátora vlastných kníh. (Niekoľko poznámok na vysvetlenie). In: *Slovák*, roč. 21, 25. mája 1939, č. 120, s. 7.

88 Porov. tamže: „Je totiž slovenská literatúra jednou zo slovanských literatúr, ktorá síce podľahla pôsobeniu týchto literatúr, ale na ne aj pôsobila. Znalosť inoslovanských literatúr dovoľuje mi určiť samostatne a z prvej ruky tento slovenský prínos do slovesnosti iných Slovanov a naopak – inoslovanský prínos do slovenskej spisby.“

Hoci samotný Bobek považoval svoje práce o dejinách slovenskej literatúry za kontrast k dejinám J. Vlčka, jeho súčasníci nevideli medzi nimi markantný rozdiel. Svedčí o tom aj práca M. Bakoša z roku 1944, v ktorej zhrnul vlastné teoretické poznámky k periodizácii dejín slovenskej literatúry, kde už zo štrukturalistickej pozície zdôrazňuje, že „ústrednú dôležitosť má výskum vývinovej zákonitosti literárnej štruktúry ako svojbytného vývinového radu“.⁸⁹ Uznáva, že toto kritérium možno nájsť aj u Bobeka, avšak len ako teoretickú koncepciu – Bakoš pokladá Bobekove *Prehľadné dejiny slovenskej literatúry* za tradične kultúrnohistoricky orientované a nevenuje im viac pozornosti, naopak uvádza, že „doteraz sa uznáva v hlavných črtách periodizácia J. Vlčka“.⁹⁰

S odstupom času začali byť Bobekove práce interpretované ako nové impulzy do vývinu slovenskej literárnej historiografie. Ján Mišianik považuje štúdiu *K problému periodizácie dejín slovenskej literatúry* za „významný príspevok k poznaniu nášho literárneho vývinu“,⁹¹ Miloslav Vojtech vyzdvihuje fakt, že sa v nej „ako prvý teoreticky vyjadril k metodologickým otázkam periodizácie slovenských dejín“.⁹² Jeho *Prehľadné dejiny* zároveň kontrastovali s vtedajším chápaním slovenskej literatúry: Bobek sa nimi vyhranil voči predchádzajúcim syntézam literárnych historikov Jaroslava Vlčka a Alberta Pražáka,⁹³ a teda voči vtedajším československým unifikačným snahám. Tvrdil, že „pri posudzovaní slovenskej literatúry, ako odrazu európskych prúdov a obrazu slovenského života, je východiskom len ona sama; kritériá jej vývoja sú autonómne, ležia v nej a nie mimo ňu“.⁹⁴ Vedomou kritikou Vlčkových dejín je konštatovanie absencie objektívnych periodizačných kritérií, výlučne chronologického zoradenia autorov bez ďalších literárnych súvislostí a nezačlenenia jednotlivých vývinových období medzi európske literárne epochy. Tieto nedostatky sa Bobek usiloval napraviť a Gizela Gáfriková konštatuje, že sa mu podarilo predložiť „koncepciu celostného a komplexného chápania slovenského literárneho vývinu“⁹⁵ ako súčasť paradigmy literárnych smerov všeobecne. Výstižné zhrnutie významu Bobekových štúdií nachádzame u M. Vojtecha: „napriek mnohým nedostatkom, prameniacim prevažne z tradičnej kultúrno-historickej orientácie, prinášajú do slovenskej literárnej vedy nové podnety. Ide najmä o povýšenie literárneho smeru na základnú literárnohistorickú periodizačnú kategóriu a z hľadiska literatúry patrí Bobekovým prácam prvenstvo v uplatnení termínu preromantizmus v slovenskej literárnej vede. W. Bobek

89 BAKOŠ, Mikuláš: *Problém vývinovej periodizácie slovenskej literatúry*. Trnava : Fr. Urbánek a spol., 1944, s. 4.

90 Tamže.

91 MIŠIANIK, Ján: O periodizácii staršej slovenskej literatúry. In: *Slovenská literatúra*, roč. 4, 1957, č. 2, s. 137.

92 Vojtech, *Od baroka k romantizmu*, c. d., s. 16.

93 Pripomeňme, že hoci Jaroslav Vlček *Dejinami slovenskej literatúry* v roku 1890 vyčlenil slovenskú literatúru ako samostatný literárny celok, neskôr túto koncepciu opustil v prospech československej literárnej jednoty a slovenských autorov organicky včlenil do ďalšej literárnohistorickej syntézy *Dějiny české literatury (1893 – 1921)*. Takisto Albert Pražák presadzoval ideu jednotného československého národa i literatúry, hoci jej priznal istú autonómnosť dielom *Literární Slovensko let padesátých až sedmdesátých (1932)*.

94 Bobek, *Prehľadné dejiny slovenskej literatúry*, c. d., s. 12.

95 Gáfriková, *Slovenská literárna kultúra očami poľského slavistu Władysława Bobeka*, c. d., s. 67.

aplikoval tento termín (hoci s niektorými nedôslednosťami) ako prvý aj v širšom česko-slovenskom literárnovednom kontexte, o celé desaťročie skôr, ako ho typologicky vymedzil Felix Vodička.⁹⁶

V Poľsku neboli Bobekove *Prehľadné dejiny* podrobované dôkladnejšej kritike a stretli sa len s pozitívnym ohlasom. W. Bobek je považovaný za iniciátora odbornej diskusie o periodizácii slovenských literárnych dejín,⁹⁷ a zároveň za autora prvej poľskej vedeckej syntézy slovenskej literárnej histórie.⁹⁸ Podľa Z. Niedzielu je jeho najvýznamnejším prínosom v tejto oblasti absolútne odmietnutie idey československej literatúry, presadzovanej nielen v samotných československých, ale i poľských literárnovedných kruhoch. Hoci W. Bobek nebol úplne dôsledný v dodržiavaní vlastných postulátov, Z. Niedziela je presvedčený, že sa mu ako prvému podarilo priniesť modernú periodizáciu, založenú na estetických a štýlových kritériách.⁹⁹ Celkovo sú Bobekove dejiny v Poľsku posudzované ako dielo s vysokou informatívnou a vedeckou hodnotou, v ktorom sú zachytené charakteristické vlastnosti slovenskej literatúry, estetické kritériá i národnobuditeľská funkcia, vlastný vnútorný vývin, ako aj vzťah k inonárodným literatúram.¹⁰⁰

V medzivojnovom období stála slovenská literatúra v pozornosti troch literárnych vedcov – Jana Magieru, Józefa Gołębeka a Władysława Bobeka. V ich dielach sa slovenská literatúra ukazuje v širšom slavistickom kontexte, v binárnej komparácii s poľskou literatúrou, marginálne aj s inými, ale tiež ako autonómna tvorba v rámci československého štátneho útvaru. Všetci traja hľadali spojitosti s poľskou literatúrou, zmienky o stretnutiach medzi poľskými a slovenskými literátmi a skúmali recepciu poľských diel na Slovensku všeobecne. Položili tak základy poľsko-slovenskej kontaktológie, a zároveň sa stali jej súčasťou – udržiavali dobré vzťahy so súdobými slovenskými literárnymi vedcami, publikovali svoje štúdie v slovenských časopisoch a zapájali sa do vtedajšieho literárnovedného diskurzu. Zástoj Władysława Bobeka sa pritom ukazuje ako súčasť slovenskej i poľskej literárnej slovakistiky súčasne. Takmer všetky práce vydával v slovenčine, jeho práce sú prístupné aj pre súčasných slovenských literárnych vedcov. Na druhej strane je ako Poliak prirodzene vnímaný ako poľský slovakista a takéto zaradenie potvrdzujú ohlasy v neskorších poľských štúdiách.

Najmä tridsiate roky 20. storočia znamenajú obrovský kvantitatívny i kvalitatívny nárast záujmu o slovenskú literatúru. Hoci mnoho poznatkov a tiež časom stratilo svoju platnosť, predsa položili základ, na ktorom mohla poľská slovakistika stavať aj v povojnovom období. V jednotlivých štúdiách vidíme zárodoky literárnej

96 Vojtech, *Od baroka k romantizmu*, c. d., s. 18.

97 KOLBUSZEWSKI, Jacek: Zagadnienie periodyzacji dziejów literatury słowackiej. In: *Przegląd Humanistyczny*, roč. 17, 1973, č. 3, s. 154.

98 NIEDZIELA, Zdzisław: Polskie syntezы historii literatury słowackiej. In: BOBROWNICKA, M. (ed.): *Związki i paralele literatur polskiej i słowackiej*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1972, s. 164.

99 Tamže, s. 165. Ako hodnotný zdroj informácií Niedziela využíva Bobekove dejiny pri koncipovaní vlastných štúdií, pričom je jedným z mála, ktorý sa neodvoláva len na Bobekove zistenia o romantickej literatúre, ale poukazuje tiež na podnetné poznámky k mladším obdobiam. Porovnaj štúdie Pisarze realisci wobec modernizmu a Literatura słowacka wobec sensu życia, obe in NIEDZIELA, Zdzisław: *Slawistyczne studia literackie od renesansu do współczesności*. Kraków : Forward, 1994, s. 73 – 79, 213 – 218.

100 ŚLIZIŃSKI, Jerzy (ed.): *Stosunki literackie polsko-czeskie i polsko-słowackie 1890 – 1939*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, s. 192 – 193.

244 komparatistiky, translatológie a literárnej histórie. Pôsobenie Władysława Bobeka ako lektora poľského jazyka v Bratislave,¹⁰¹ ako aj pedagogická činnosť Jana Magiera ako lektora slovenčiny v Krakove zas prispeli k neskoršiemu inštitucionálnemu ukotveniu štúdia poľštiny na Slovensku a slovenčiny v Poľsku. Medzivojnové obdobie preto treba považovať za základný kameň modernej poľskej slovakistiky.

Pramene

- BOBEK, Władysław: Ad vocem: Kalinčák a M. Czajkowski. In: *Prúdy*, roč. 21, 1937, č. 5 – 6, s. 335 – 339.
- BOBEK, Władysław: Barok Hollého. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 14, 1936, č. 3, s. 464 – 481.
- BOBEK, Władysław: Bohuslav Balbín. In: *Sborník Filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě* 9. Bratislava : Filozofická fakulta Univerzity Komenského, 1932.
- BOBEK, Władysław: Dvaja slovenskí veršovníci: Peter Benický a Hugo-lín Gavlovič. In: *Sborník literárnovedeckého odboru Spolku sv. Vojtecha*, roč. 2, 1935, č. 2, s. 157 – 191.
- BOBEK, Władysław: Dvaja slovenskí veršovníci: Peter Benický a Hugolín Gavlovič. In: BOBEK, W.: *Slovensko a Slovanstvo*. Bratislava : Nakladateľstvo Slovenskej ligy Bratislava, 1936, s. 233 – 275.
- BOBEK, Władysław: Ešte o Mickiewiczovej Ode do mládeži v slovenskej literatúre. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 5, s. 313 – 315.
- BOBEK, Władysław: Jesenský a Puškin. In: *Prúdy*, roč. 20, 1936, č. 9 – 10, s. 571 – 577.
- BOBEK, Władysław: K otázke pôsobenia poľskej literatúry na slovenskú. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 9, 1931, č. 1 – 4, s. 117 – 122.
- BOBEK, Władysław: K problému periodizácie slovenských literárnych dejín. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 15, 1937, č. 4, s. 486 – 501.
- BOBEK, Władysław: Kresťanský pesimizmus a životný dynamizmus u Sládkoviča, najmä v Maríne. In: *Kultúra*, roč. 5, 1933, č. 5, s. 337 – 342, č. 7 – 8, s. 580 – 588, č. 9, s. 669 – 678.
- BOBEK, Władysław: Marína a Vrazove Djulabije. In: *Sborník Matice slovenskej*, roč. 9, 1931, č. 1 – 4.
- BOBEK, Władysław: Marína, Hájnikova žena. Dva literárne typy slovenskej ženy. In: *Živena*, roč. 22, 1932, č. 3, s. 81 – 84.
- BOBEK, Władysław: Mickiewicz w literaturze słowackiej. In: *Bratislava. Časopis Učené společnosti Šafaříkovy*, roč. 5, 1931, s. 195 – 253.
- BOBEK, Władysław: *Mickiewicz w literaturze słowackiej*. Praha : Učená společnost Šafaříkova, 1931.
- BOBEK, Władysław: O sloke Maríny. In: *Národné noviny*, roč. 64, 1933, č. 9, s. 2 – 3.
- BOBEK, Władysław: Ohlasy Mickiewiczovej Improvizácie v básnickej tvorbe Štúrovcov. In: *Politika*, roč. 1, 1931, č. 8, s. 94 – 95.

101 W. Bobek ako lektor sprostredkoval štipendiá pre slovenských študentov na štúdium v Krakove. Pobytu jednoznačne podporili polonofilské tendencie na Slovensku a povzbudzovali študentov k ďalšiemu štúdiu poľskej literatúry a jazyka. Na druhej strane boli štipendiá pod zámenkou pestovania vzájomných vzťahov poskytované účelovo na posilňovanie buď slovenského separatizmu, alebo na vzbudzovanie poľského povedomia u Slovákov pôvodom z pohrančia. Na pozadí napätých česko-slovensko-poľských i česko-slovenských politických vzťahov tým Bobek zohral aj menej pozitívnu historickú úlohu.

- BOBEK, Władysław: Ohlasy Turgenevových básní prózou u Vajanského. In: BOBEK, W.: *Slovensko a Slovanstvo*. Bratislava : Nakladateľstvo Slovenskej ligy, 1936, s. 310 – 316.
- BOBEK, Władysław: Polonica u Hurbana, Hroboňa, Hodžu a Mik. Dohnányho. In: *Prúdy*, roč. 18, 1934, č. 2, s. 91 – 98.
- BOBEK, Władysław: Polonofilstvo a znalosť Poľska v študentských krúžkoch štúrovcov. In: BOBEK, W.: *Kapitoly o slovanstve*. Bratislava : Slovák, 1937, s. 126 – 159.
- BOBEK, Władysław: Polonofilstvo v študentských krúžkoch štúrovcov. In: *Kultúra*, roč. 6, 1934, č. 1, s. 20 – 29.
- BOBEK, Władysław: Poľský základ štúrovej metriky. In: *Kultúra*, roč. 5, 1933, č. 4, s. 248 – 256.
- BOBEK, Władysław: Poznámky o Sládkovičovom mesianizme. In: *Národné noviny*, roč. 63, 1932, č. 23, s. 2 – 3.
- BOBEK, Władysław: *Prehľadné dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava : vlastným nákladom, 1939.
- BOBEK, Władysław: Úvahy o Jankovi Kráľovi. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1933, s. 9 – 26.
- BOBEK, Władysław: V úlohe komentátora vlastných kníh (Niekoľko poznámok na vysvetlenie). In: *Slovák*, roč. 21, č. 120 (25. 5. 1939), s. 7.
- BOBEK, Władysław: Vajanského pomer k Puškinovej poézii. In: BOBEK, W.: *Slovensko a Slovanstvo*. Bratislava : Nakladateľstvo Slovenskej ligy, 1936, s. 287 – 309.
- BOBEK, Władysław: Vliv Bible na Sládkovičovu Marínu. In: *Národné noviny*, roč. 62, 1931, č. 132, s. 2 – 3.
- BOBEK, Władysław: Z dejín jedného motívu. In: *Slovenské pohľady*, roč. 47, 1931, č. 5, s. 323 – 328.
- BOBEK, Władysław: Zo slovanských literárnych stykov. III. K prameňom štúrovej poézie. In: *Prúdy*, roč. 20, 1936, č. 3, s. 182 – 186.
- GOŁĄBEK, Józef: Adama Mickiewiczova Oda do mládeži v slovenskej literatúre. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 3, s. 161 – 169, č. 4, s. 232 – 239.
- GOŁĄBEK, Józef: *Jeszcze Polska nie zginęła wśród Słowian*. Lwów – Warszawa : Książnica Atlas, 1924.
- GOŁĄBEK, Józef: Kto je pôvodcom rozpravy Láska otčini? In: *Prúdy*, roč. 8, 1924, č. 5, s. 298 – 299.
- GRABOWSKI, Tadeusz Stanisław: *Romantyzm polski wśród Słowian. Wpływy i pokrewieństwa*. Lwów : Księgarnia H. Altenberga.
- MAGIERA, Jan: Czajak, słowacki poeta ludzkich nadziei. In: *Głos Ludu*, roč. 39, 1932, č. 301, s. 4 – 5.
- MAGIERA, Jan: Jan Kochanowski. (Štyristoročná pamiatka). In: *Slovenské pohľady*, roč. 46, 1930, č. 4, s. 238 – 244.
- MAGIERA, Jan: Jozef Škultéty a Poliaci. In: *Slovenské pohľady*, roč. 49, 1933, č. 11, s. 662 – 663.
- MAGIERA, Jan: *Literatura czeska i słowacka. Obraz piśmiennictwa*. Warszawa : Księgarnia F. Hoesicka, 1929.
- MAGIERA, Jan: Nowela słowacka. In: *Kuryer literacko-naukowy*, roč. 12, 1935, č. 34, s. 4 – 5, č. 35, s. 4 – 5.
- MAGIERA, Jan: Polskie echo nad Orawą. Jege – Sienkiewicz Słowacji. In: *Głos Narodu*, roč. 37, 1930, č. 112, s. 4 – 5.
- MAGIERA, Jan: Revolúcia novembrová. (Storočné výročie). In: *Slovenské pohľady*, roč. 46, 1930, č. 11 – 12, s. 806 – 809.
- MAGIERA, Jan: Rzeczy polskie w słowackich almanachach (1832 – 1880). In: *Sprawozdanie dyrekcji Państwowego Gimnazjum VII. im. Adama Mickiewicza w Krakowie za rok szkolny 1929/1930*. Kraków, 1930, s. 5 – 35.
- MAGIERA, Jan: Slovenica v ročníkoch Šviata Słowianského. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1933, s. 381 – 400.

- 246 MAGIERA, Jan: Výročie Wyspiańskiego (1869 – 1907). In: *Slovenské pohľady*, roč. 48, 1932, č. 11 – 12, s. 731 – 734.
- ZAWILIŃSKI, Roman: *Słowacy – ich życie i literatura*. Warszawa : Gra-nowski i Sikorski, 1899.

Literatúra

- AMBRUŠ, Jozef: Pohľad Poliaka na našu literatúru. V. Bobek: Prehľad-né dejiny slovenskej literatúry. In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 115 (18. 5. 1939), s. 8.
- AMBRUŠ, Jozef: Snaha o periodizáciu slovenskej literatúry. In: *Eldán*, roč. 8, 1937/1938, č. 8 (apríl 1938), s. 4.
- BAKOŠ, Mikuláš: Literárna genéza Sládkovičovej Maríny. In: BA-KOŠ, Mikuláš: *Z dejín slovenského verša*. Bratislava : Tatran, 1984, s. 119 – 162.
- BAKOŠ, Mikuláš: *Problém vývinovej periodizácie slovenskej literatúry*. Trnava : Fr. Urbánek a spol., 1944.
- BAKOŠ, Mikuláš: Sborník Matice slovenskej. Časť tretia: Literárna his-toria. Zredigoval Stanislav Mečiar. Ročník XV – 1937 – č. 4. Tur. sv. Martin. Str. 361 – 552. In: *Slovenské pohľady*, roč. 54, 1938, č. 11 – 12, s. 648 – 651.
- BAKOŠ, Mikuláš: Sborník Matice slovenskej. Ročník XIV, 1936, časť tretia a štvrtá: Literárna história, číslo 3 – 4, str. 385 – 544. In: *Slo-venské pohľady*, roč. 54, 1938, č. 1, s. 53 – 60.
- BOBROWNICKA, Maria: Uwagi o przekładach Hwiezdosława z Juliusza Słowackiego. In: *Pamiętnik słowiański*, roč. 10, 1960, s. 179 – 185.
- BOBROWNICKA, Maria: Z zagadnień polskiego i słowackiego klasy-cyzmu. In: BOBROWNICKA, M. (ed.): *Związki i paralele literatur polskiej i słowackiej*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1972, s. 33 – 45.
- BOLEK, Anton: K Hwiezdosłavovým prekladom z J. Słowackého. In: *Slovanské štúdie*, roč. 3, 1960, s. 419 – 435.
- FELIX, Jozef: O takzvanom klasicizme Jána Hollého. In: *Romboid*, roč. 2, 1969, č. 5, s. 66 – 70.
- GÁFRIKOVÁ, Gizela: K názorom Władysława Bobeka na slovenský lite-rárny barok. In: *Slovenská literatúra*, roč. 40, 1993, č. 5, s. 358 – 362.
- GÁFRIKOVÁ, Gizela: K niekoľkým stretnutiam Jána Hollého so staršou slovenskou literárnou tradíciou. In: CHOVAN, Juraj (ed.): *Pamätni-ca z osláv dvojstého výročia narodenia Jána Hollého*. Martin : Matica slovenská, 1985, s. 258 – 265.
- GÁFRIKOVÁ, Gizela: Slovenská literárna kultúra očami poľského sla-vistu Władysława Bobeka. In: VOJTECH, Miloslav (ed.): *Príspevky k dejinám literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte Univer-zity Komenského v Bratislave*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2003, s. 60 – 69.
- GOSZCZYŃSKA, Joanna: Wpływ Mickiewicza na oblicze słowackiego romantyzmu. In: GOSZCZYŃSKA, J.: *Sławni i zapomniani. Studia z literatury czeskiej i słowackiej*. Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2004, s. 64 – 82.
- HAMADA, Milan: *Od baroka ku klasicizmu*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1967.
- HVIŠČ, Jozef: *Epické literárne druhy v slovenskom a poľskom romantizme*. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1971.
- HVIŠČ, Jozef: Hviezdoslavove preklady z Mickiewiczovej poézie (Roz-bor poetiky prekladu). In: KLÁTIK, Zdenko (ed.): *Slovensko-slovenské literárne vzťahy*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1966, s. 97 – 122.
- HVIŠČ, Jozef: Národné povedomie v medziliterárnych súvislostiach. In: HVIŠČ, J. (ed.): *Historické a kultúrne zdroje slovensko-poľských vzťahov*. Bratislava : Lufema, 2000, s. 67 – 87.

- HVIŠČ, Jozef: Od Mickiewicza k Słowackému. In: MIECZKOWSKA, Halina – ORŁOŚ, Teresa Z. (eds.): *Odrodzenie narodowe w Czechach i na Słowacji. Księga ku czci Profesora Zdzisława Niedzieli*. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1999, s. 35 – 42.
- HVIŠČ, Jozef: *Vztahy a súvislosti slovenskej a polskej literatúry*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996.
- KÁŠA, Peter: Słowacki na Slovensku. In: HVIŠČ, Jozef (ed.): *Kontinuita romantizmu. Vývin – súvislosti – vzťahy*. Bratislava : Slovensko-poľská komisia humanitných vied, 2001, s. 174 – 186.
- KERULOVÁ, Marta: Vzťah Jána Hollého k slovenskému literárnemu odkazu. In: CHOVAN, Juraj (ed.): *Pamätnica z osláv dvojstého výročia narodenia Jána Hollého*. Martin : Matica slovenská, 1985, s. 248 – 257.
- KOLBUSZEWSKI, Jacek: Klasycyzm słowacki wobec tradycji antycznej (poetyka normatywna i poetyka stosowana). In: *Slavica Wratislaviensia*, roč. 53, 1990, č. 1103, s. 3 – 17.
- KOLBUSZEWSKI, Jacek: *Modele estetyczne liryki słowackiej romantycznego przełomu*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1974.
- KOLBUSZEWSKI, Jacek: *Poëzia pravdy a pravda poëzie*. Bratislava : Tatran, 1978.
- KOLBUSZEWSKI, Jacek: Zagadnienie periodyzacji dziejów literatury słowackiej. In: *Przegląd Humanistyczny*, roč. 17, 1973, č. 3, s. 153 – 162.
- KOLBUSZEWSKI, Jacek: Žialenie P. Kellnera-Hostinský' ego a Improwizacja Konrada. In: *Slavia Occidentalis*, roč. 30, 1972, s. 95 – 97.
- LAŤÁKOVÁ, Anna: Władysław Bobek a slovenská literatúra. In: BAKOŠ, Mikuláš (ed.): *Vztahy slovenskej a polskej literatúry od klasicizmu po súčasnosť*. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1972, s. 227 – 228.
- MAGNUSZEWSKI, Józef: *Mickiewicz wśród Słowaków*. Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1956.
- MIŠIANIK, Ján: O periodizácii staršej slovenskej literatúry. In: *Slovenská literatúra*, roč. 4, 1957, č. 2, s. 129 – 149.
- MRÁZ, Andrej: Władysław Bobek: Slovensko a Slovanstvo. In: *Slovenské pohľady*, roč. 52, 1936, č. 8 – 9, s. 506.
- NIEDZIELA, Zdzisław: Literatura słowacka wobec sensu życia. In: NIEDZIELA, Z.: *Slawistyczne studia literackie od renesansu do współczesności*. Kraków : Forward, 1994, s. 213 – 218.
- NIEDZIELA, Zdzisław: Pisarze realiści wobec modernizmu. In: NIEDZIELA, Z.: *Slawistyczne studia literackie od renesansu do współczesności*. Kraków : Forward, 1994, s. 73 – 79.
- NIEDZIELA, Zdzisław: Polskie syntezy historii literatury słowackiej. In: BOBROWNICKA, Maria (ed.): *Związki i paralele literatur polskiej i słowackiej*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1972, s. 159 – 166.
- PIŠŮT, Milan: Mickiewicz a štúrovci. In: *Slovenské pohľady*, roč. 72, 1956, č. 1 – 2, s. 156 – 161.
- PIŠŮT, Milan: *Romantizmus v slovenskej literatúre*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1974.
- ŠLIZIŃSKI, Jerzy (ed.): *Stosunki literackie polsko-czeskie i polsko-słowackie 1890 – 1939*. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, s. 192 – 193.
- SMREK, Ján [j. s.]: Direktor Dr. Ján Magiera z Krakova... In: *Elán*, roč. 6, 1935, č. 1, s. 10.
- ŠMATLÁK, Stanislav: Ján Hollý – klasik slovenskej poëzie. In: CHOVAN, Juraj (ed.): *Pamätnica z osláv dvojstého výročia narodenia Jána Hollého*. Martin : Matica slovenská, 1985, s. 123 – 144.
- ŠMATLÁK, Stanislav: Poznámky k vývinu slovenskej epickej poëzie. Klasicistická epika. In: *Slovenská literatúra*, roč. 4, 1957, č. 1, s. 3 – 34.
- VOJTECH, Miloslav: *Literatúra, literárna história a medziliterárnosť*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2004.

- 248 VOJTECH, Miloslav: *Od baroka k romantizmu. Literárne smery a tendencie v slovenskej literatúre v rokoch 1780 - 1840*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2003.
- WINCZER, Pavol: Zväzky polsko-slovenské 1930 - 1980. Osobnosti čynne na polu badania i popularyzacji literatury drugiego narodu. In: WYROZUMSKI, Jerzy (ed.): *Zväzky kulturalne polsko-slovenské w dziejach*. Kraków : Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, 1993, s. 185 - 208.

Mgr. Zuzana Obertová, PhD.
Katedra slovanských filológií
Filozofická fakulta Univerzity
Komenského
Gondova 2
811 09 Bratislava
Slovenská republika
E-mail: zuzana.obertova@uniba.sk